

Bölüm 6

Çocuklarda Tik ve Kekemelik

Dilek AVCI¹

GİRİŞ

Çocuklardaki ruhsal bozukluklar, temel gelişimlerinin tamamlanmaması, yaşadıklarını tanıma ve ifade etme becerilerinden yoksun olmaları nedeniyle yetişkinlere göre daha zor tespit edilmektedir (Parsons, 2018; Townsend & Morgan, 2018b). Ayrıca herhangi bir yaş için normal kabul edilebilecek davranışların başka bir yaş grubu için bozukluk belirtisi olarak nitelendirilebilmesi tanılamayı güçleştirmektedir (Boyd, 2018; Videbeck, 2020). Teşhis zorluğuna rağmen çocukların yaklaşık %13-20'sinin ruhsal bozukluk yaşadığı, yetişkin bireylerin %75'inin ise ilk hastalık tanılarını çocukluk ve ergenlik döneminde aldıkları bildirilmektedir (O'Kane & Henserson, 2017; Parsons, 2018). Ancak bu yüksek oranlara karşın birçok çocuğun ihtiyacı olan tedavi olanaklarına ulaşamadığı belirtilmektedir. Bu nedenle çocukların ruh sağlığının korunması, riskli çocukların erken dönemde tanılanarak etkili bakım ve tedavi stratejilerinin uygulanması büyük önem taşımaktadır (Boyd, 2018; O'Kane & Henserson, 2017).

Nörogelişimsel bozukluklar çocukluk döneminde genetik, biyolojik ve çevresel faktörlerin etkileşimiyle ortaya çıkan, oldukça yaygın görülen ve kronikleşme eğilimi olan hastalıklardır. Ayrıca çocuğun kişisel, toplumsal ve akademik işlevselliğini etkilemekte, damgalanmaya neden olmakta, yaşam kalitesini azaltmaktadır (Başoğlu, 2020; Parsons, 2018). Bu bölümde nörogelişimsel bozukluklarından tik bozukluğu ve kekemelik ele alınmıştır.

¹ Doç. Dr., Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü.
daydinenator@gmail.com

KAYNAKLAR

- Başıoğlu, C. (2020). Nörogelişimsel bozukluklar ve hemşirelik bakımı. İçinde L. Baysan Arabacı (Editör), *Ruh sağlığı ve hastalıklarında temel hemşirelik bakımı* (s. 84–114). Nobel Tıp Kitabevi.
- Baxter, S., Johnson, M., Blank, L., Cantrell, A., Brumfitt, S., Enderby, P., & Goyder, E. (2016). Non-pharmacological treatments for stuttering in children and adults: A systematic review and evaluation of clinical effectiveness, and exploration of barriers to successful outcomes. *Health Technol Assess*, 20(2), 1–302. <https://doi.org/10.3310/hta20020>
- Boyd, M. A. (2018). Mental health disorders of childhood and adolescence. In M. A. Boyd (Ed.), *Psychiatric nursing: Contemporary practice* (pp. 667–692). Wolters Kluwer.
- Briley, P. M., O'Brien, K., & Ellis, C. (2019). Behavioral, emotional, and social well-being in children who stutter: Evidence from the national health interview survey. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 31(1), 39–53. <https://doi.org/10.1007/s10882-018-9625-x>
- Chang, S. E., Garnett, E. O., Etchell, A., & Chow, H. M. (2019). Functional and neuroanatomical bases of developmental stuttering: Current insights. *Neuroscientist*, 25(6), 566–582. <https://doi.org/10.1177/1073858418803594>
- Donaghy, M. A., & Smith, K. A. (2016). Management options for pediatric patients who stutter: Current challenges and future directions. *Pediatric Health Med Ther*, 7, 71–77. <https://doi.org/10.2147/phmt.s77568>
- Eggers, K., Millard, S., & Kelman, E. (2021). Temperament and the impact of stuttering in children aged 8–14 years. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 64(2), 417–432. <https://doi.org/10.1044/2020JSLHR-20-00095>
- Fogle, P. T. (2017). *Essentials of communication sciences and disorders* (2nd ed.), Delmar Cengage Learning.
- Frigerio-Domingues, C., & Drayna, D. (2017). Genetic contributions to stuttering: The current evidence. *Mol Genet and Genomic Med*, 5(2), 95–102. <https://doi.org/10.1002/mgg3.276>
- Gloor, F. T., & Walitza, S. (2016). Tic disorder and tourette syndrome: Current concepts of etiology and treatment in children and adolescents. *Neuropediatrics*, 47(2), 84–96. <https://doi.org/10.1055/s-0035-1570492>
- Gördeles Beşer, N. (2016). Çocuk-ergen ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği. İçinde N. Gürhan (Editör), *Ruh sağlığı ve psikiyatri hemşireliği* (s. 84–114). Nobel Tıp Kitabevleri.
- Groth, C., Skov, L., Lange, T., & Debes, N. M. (2019). Predictors of the clinical course of tourette syndrome: A longitudinal study. *J Child Neurol*, 34(14), 913–921. <https://doi.org/10.1177/0883073819867245>
- Köroğlu, E. (2014). *DSM–5 tanı ölçütleri başvuru el kitabı*. Hekimler Yayın Birliği.
- Kraft, S. J., Lowther, E., & Beilby, J. (2019). The role of effortful control in stuttering severity in children: Replication study. *Am J Speech Lang Pathol*, 28(1), 14–28. https://doi.org/10.1044/2018_AJSLP-17-0097
- Martino, D., Ganos, C., & Pringsheim, T. M. (2017). Tourette syndrome and chronic tic disorders: The clinical spectrum beyond tics. *Int Rev Neurobiol*, 134(3), 1461–1490. <https://doi.org/10.1016/bs.irm.2017.05.006>
- McAllister, J. (2016). Behavioural, emotional and social development of children who stutter. *J Fluency Disord*, 50(4), 23–32. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2016.09.003>
- Mercan, N., & Özcan, C. T. (2020). Çocukluk dönemi ruhsal sorunları. İçinde F. Oflaz, & N. Yıldırım (Editörler), *Psikiyatri hemşireliği sertifika konuları* (s. 580–590). Nobel Tıp Kitabevleri.

- Modafferi, S., Stornelli, M., Chiarotti, F., Cardona, F., & Bruni, O. (2016). Sleep, anxiety and psychiatric symptoms in children with tourette syndrome and tic disorders. *Eur J Paediatr Neurol*, 20(5), 696–703. <https://doi.org/10.1016/j.ejpn.2016.05.003>
- Müller-Vahl, K. R., Sambrani, T., & Jakubovski, E. (2019). Tic disorders revisited: Introduction of the term tic spectrum disorders. *Eur Child Adolesc Psychiatry*, 28(8), 1129–1135. <https://doi.org/10.1007/s00787-018-01272-7>
- Neumann, K., Euler, H. A., Bosshardt, H. G., Cook, S., Sandrieser, P., & Sommer, M. (2017). The pathogenesis, assessment and treatment of speech fluency disorders. *Dtsch Arztebl Int*, 114(22-23), 383–390. <https://doi.org/10.3238/arztebl.2017.0383>
- O’Kane, D., & Henserson K. (2017). Disorders of childhood and adolescence. In K. Evans, D. Nizette, & A. O’Brien (Eds.), *Psychiatric and mental health nursing* (pp. 633–677). Elsevier.
- Onslow, M., & Kelly, E. M. (2020). Temperament and early stuttering intervention: Two perspectives. *Journal of Fluency Disorders*, 64(2), 105765. <https://doi.org/10.1016/j.jfludis.2020.105765>
- Öztürk, M. O., & Uluşahin, A. (2016). *Ruh sağlığı ve bozuklukları* (14. baskı). Nobel Tıp Kitabevleri.
- Park, E. G., & Kim, Y. H. (2021). Clinical features and neuropsychiatric comorbidities in pediatric patients with tic disorders: A retrospective chart review study from South Korea. *BMC Psychiatry*, 21(1), 14. <https://doi.org/10.1186/s12888-020-03014-z>
- Parsons, C. (2018). Childhood and neurodevelopmental disorders. In M. J. Halter (Ed.), *Varcarolis’ foundations of psychiatric-mental health nursing* (pp. 171–190). Elsevier.
- Pringsheim, T. (2017). Tic severity and treatment in children: The effect of comorbid attention deficit hyperactivity disorder and obsessive compulsive behaviors. *Child Psychiatry Hum Dev*, 48(6), 960–966. <https://doi.org/10.1007/s10578-017-0718-z>
- Pringsheim, T., Okun, M. S., Muller-Vahl, K., Martino, D., Jankovic, J., Cavanna, A. E., Woods, D. W., Robinson, M., Jarvie, E., Roessner, V., Oskoui, M., Holler-Managan, Y., & Piacentini, J. (2019). Practice guideline recommendations summary: Treatment of tics in people with Tourette syndrome and chronic tic disorders. *Neurology*, 92(19), 896–906. <https://doi.org/10.1212/wnl.00000000000007466>
- Qi, Y., Zheng, Y., Li, Z., Liu, Z., & Xiong, L. (2019). Genetic studies of tic disorders and tourette syndrome. *Methods Mol Biol*, 2011(1), 547–571. https://doi.org/10.1007/978-1-4939-9554-7_32
- Roberts, J, Fenton, G, & Barnard, M. (2015). Developing effective therapeutic relationships with children, young people and their families. *Nurs Child Young People*, 27(4), 30–35. <https://doi.org/10.7748/ncyp.27.4.30.e566>
- Schreck, M. C., & Conelea, C. A. (2018). Improving self-esteem for youth with tourette syndrome and tic disorders. In J. F. McGuire, T. K. Murphy, J. Piacentini, & E. A. Storch (Eds.), *The clinician’s guide to treatment and management of youth with tourette syndrome and tic disorders* (pp. 123-138). Elsevier.
- Silvestri, P. R., Baglioni, V., Cardona, F., Cavanna, A. E. (2018). Self-concept and self-esteem in patients with chronic tic disorders: A systematic literature review. *Eur J Paediatr Neurol*, 22(5), 749-756. <https://doi.org/10.1016/j.ejpn.2018.05.008>
- Smith, A., & Weber, C. (2017). How stuttering develops: The multifactorial dynamic pathways theory. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 60(9), 2483-505. https://doi.org/10.1044/2017_JSLHR-S-16-0343
- Townsend, M. C., & Morgan, K. I. (2018a). *Pocket guide to psychiatric nursing* (10th ed.). Davis Company.
- Townsend, M. C., & Morgan, K. I. (2018b). *Psychiatric mental health nursing: Concepts of care in evidence-based practice* (8th ed.). Davis Company.
- Türkbat, T. (2018). Konuşma ve dile özgü gelişimsel bozukluklar (iletişim bozuklukları).

- İçinde A. P. Akay, & E. S. Ercan (Editörler), *Çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları* (s. 96-113). Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Yayınları.
- Ueda, K., & Black, K. J. (2021). A comprehensive review of tic disorders in children. *J. Clin. Med*, 10, 2479. <https://doi.org/10.3390/jcm10112479>
- Videbeck, S. L. (2020). *Psychiatric mental health nursing* (8nd ed.), Wolters Kluwer.
- Winters, K. L., & Byrd, C. T. (2020). Pediatrician referral practices for children who stutter. *Am J Speech Lang Pathol*, 29(3), 1404–1422. https://doi.org/10.1044/2020_ajslp-19-00058
- Yazgan, Y., & Bulut, G. Ç. (2018). Tik bozuklukları. İçinde A. P. Akay, & E. S. Ercan (Editörler), *Çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları* (s. 311-324). Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Yayınları.
- Zengin-Bolat kale, H., Conture, E. G., Walden, T. A., & Jones, R. M. (2018). Sympathetic arousal as a marker of chronicity in childhood stuttering. *Dev Neuropsychol*, 43(2), 135–151. <https://doi.org/10.1080/87565641.2018.1432621>